

RADIO EXTREM

TEXT ANNA LINDHOLM

Vintern 2013 ledde ett kränkande replikskifte i programmet Stiftelsen på Radio Extrem till lyssnarstorm. Astra granskar hur kanalen har utvecklats under året som gått. Tog redaktionen in den utlovade genuskonsulten? Hurdan syn på jämställdhet förmedlar kanalen till sina unga lyssnare i dag?

BAKGRUND

Hösten 2011 skrev jag ett långt mejl till en producent på Radio Extrem. Då hade jag under åtminstone två års tid blivit ilsken och konfunderad varje gång jag slagit på radiokanalen, svenskspråkig public service-radio för unga lyssnare.

Orsaken till mina förskräckta reaktioner var flera. Det handlade om att programledare förlöjligade lyssnare, om en stereotyp syn på kön (till exempel att tjejer inte kan vara bra på tv-spel) och om en antiintellektuell stämning där smarta inlägg från en programledare avbröts och skämtades bort. Det handlade om elaka skämt om människors kroppar där artisten Adele var en återkommande piltavla (det sas att hon borde sätta fingrarna i halsen och kråkas ännu mer än hon gör innan spelning eftersom hon är så fet).

Jargongen i studion liknade den jag mindes från gymnasiet och högstadiet. Den som inte tål skämten är uppenbarligen överkänslig och kan lämna gänget om humorn inte passar sig.

Min poäng i mejlet var att jag i egenskap av lärare oroade mig för vad kanalen planterar för tankar och känslor hos sina lyssnare, att de bekräftar att elaka skämt är roliga och inte ska ifrågasättas. De underskattade sin målgrupp med sitt ytliga innehåll. Producenten svarade kort att humor är svårt, att de inte vill kränka någon och att de ständigt jobbar på sitt tilltal.

Detta var alltså 2011 och jag kände mig ganska ensam om att ge kanalen underbetyg. Tvärtom var Extrem något av ett flaggskepp för Yle, fick jag intrycket av. Men så våren 2013 fick jag bekräftat att jag var långt ifrån den enda som ställde mig kritisk till kanalens innehåll och jargong.

I direktsänd radio gick två programledare över gränsen då de uppmanade en bloggare att akta sig sig för att köra upp en kaktus i sin vagina nästa gång hon bytte tampong, eftersom hon enligt

dem saknade humor då hon kritiserat innehållet i texten till Finlands schlagerbidrag *Marry me*.

Ljudklippet var fruktansvärt pinsamt för Extrem. Programledarna lät som Beaves and Butthead när de mellan sitt fniss och sitt höhöh-ööhöhh hånade en enskild människa, lyssnare och bloggare. Kanalens tilltal visade sig från sin allra sämsta sida. Det var sekvensen om kaktusen som blev droppen och vi var många som öppet kritiserade kanalen.

Till en början försökte kanalen precis som vanligt förlöjliga och slå ifrån sig

"JARGONGEN I STUDION LIKNADE DEN JAG MINDES FRÅN GYMNASIET OCH HÖGSTADIET"

kritiken. Sen kom en sval liten ursäkt till bloggaren de skämtat om. Ursäkten bekräftade mest att det enligt dem handlade mer om att hen inte förstod deras humor, än om radiokanalens brister. Kritikstormen mot Extrem tilltog och till slut kapitulerade kanalcheferna och kom med beskedet att de skulle ta in en genuskonsult för att komma till rätta med sina problem.

KANALEN I DAG

Under mars månad rattade jag in Radio Extrem oftare än vanligt för att ta reda på vad som hänt under året. Har kanalen blivit bättre? Är tonen och innehållet ett an-

nat i dag än för ett år sedan?

Precis som när jag skrev mitt brev till Radio Extrem 2011 har jag även nu främst lyssnat på de tre program som går från morgonen fram till klockan 14.00. Under dessa tider sänds Succémorgon, Supernova och Myteriet. Dessutom har jag varvat mitt Radio Extrem-lyssnande med den svenska motsvarigheten, kanalen P3 i Sveriges Radio.

Kortfattat är svaret på frågan om Extrem blivit bättre både ja och nej. Jag märkte med en gång att något hade förändrats. Från att ha varit den som bytt kanal efter tre minuters lyssnande kunde jag fortsätta lyssna utan att käkbenet gick i lås av frustration.

Ett nytt och positivt inslag i programtablan är Myteriet som sänds klockan 12–14 på vardagar. Programmet lyfter fram de dagsaktuella och viktigaste nyheterna. Det är innehållsrikt och lyssnaren får höra intervjuer med relevanta personer. I programmet problematiseras ministeravhopp, vårens EU-val, högervindar i Europa, synen på våldtäkt efter Tallink Silja-skandalen och så vidare.

Tonen är seriös och avslappnad på samma gång, vilket visar att seriositet inte behöver vara gravallvarligt och att viktiga ämnen inte nödvändigtvis tråkar ut en. Det finns nyanser och djup.

Men jag har inte bara ros utan även ris att dela ut. En fråga som uppstått när jag lyssnat på kanalen är: Varför är Succémorgon så innehållslöst? Det är ingen tvekan om att programledarna i Succémorgon vill göra ett bra jobb men programmet skulle få ett rejält lyft om det blev mer innehållsrikt. Här följer några bitar ur Radio Extrems morgonprogram som jag anser problematiska:

1. Mina första anteckningar om programmet är från den 13 mars. En programledare lyfter upp en ny studie som visar att anorexi kan botas med bättre självförtroende. Hon hänas av de andra i studion med orden "ja, du

har ju glasögon nu” – därför skulle hon alltså plötsligt intressera sig för forskningsstudier. Hon fortsätter ändå sitt resonemang och menar att ”de” som har anorexi skulle må bättre om någon blev förälskad i dem.

Detta leder till att de kommer in på att dricka kärlekshots. En av de manliga programledarna säger att han inte skulle dricka en kärlekshot tillsammans med den andra manliga programledaren. Hon som tagit upp studien ryser högt och jag uppfattar det hela som ett klassiskt homofobiskt skämt. Det är det ena problemet. Det andra är hur anorexi diskuteras. Dels att det förminskas till något enklare än vad det är och dels att det talas exkluderande om anorektiker som ”de andra”, utan en tanke på att flera av lyssnarna kan lida av sjukdomen.

2. Under den tid jag lyssnade extra mycket på kanalen hade Succémorgon enbart en inbjuden gäst, den 14 mars. Samma morgon har de en manlig gästprogramledare i studion och innan intervjun antyder han att han ska ragga på den kvinnliga gästen, som ännu inte är i studion. Jargongen innan gästen kommer in är flamsig. Den präglas av snack om vem som är dummast, det finns en småjävlig ton i samtalet och ett försök att bilda allianser mot och med varandra. ”Vaadåå!?! Är du på hans lag nu?!” ropas det. På kanalens hemsida beskrivs stämningen i studion med att det uppstått en ”bromance” mellan gästprogramledaren och en ordinarie programledare.

När gästen väl är i studion är de alla uppenbart imponerade av henne. De ställer relevanta frågor till henne om hennes bakgrund och framtid. Programledarna har skärpt till sig och flamsar mindre än innan. Men, precis när intervjun är slut säger en programledare att han ska bryta arm med gästprogramledaren och den av dem som vinner ska få gästens telefonnummer. Från att först bli tagen på allvar i ett någorlunda professionellt möte, degraderas hon till ett ragningsobjekt.

De gånger jag slog om från Succémor-

gon till Morgonpasset reagerade jag på att programledarna fungerar mer som ett team i P3. De har inte den där småjävliga tonen mot varandra, de bildar inte allianser mot varandra, de förminskar varken sina gäster eller varandra. Ingen skriker ”JAG KAN INTE TRO PÅ DET HÄR FÖR NI LJUGER ALLTID FÖR MIG”, vilket händer i Succémorgon en morgon i mars och det känns som att det är en lillasyster som får nog av storebrorsorna.

Rollfördelningen mellan programledarna i Radio Extrems morgonprogram är den klassiska där killarna sätter agendan. De bestämmer tonen, de vet alltid lite bättre, de gör narr av tjejen.

”KILLARNA SÄTTER AGENDAN.
DE BESTÄMMER TONEN, DE
VET ALLTID LITE BÄTTRE, DE
GÖR NARR AV TJEJEN”

3. En tredje bit ur Succémorgon jag vill ta upp är från den sista mars, då en av programledarna konstaterar hur vanligt det är med hjärtsjukdomar hos kvinnor. Jag spetsar öronen när jag hör programledaren säga att han tycker det är synd att kvinnor får bära så mycket ansvar hemma att de blir sjuka. Han frågar sig varför män är inkompetenta och inte kan ge sina barn mat och sköta sitt hem. ”Jag tänker på min mamma och mormor”, säger han.

Som respons på detta säger den andra programledaren att kvinnor lägger för mycket tid på att sminka sig på morgonen i stället för att sova. Han tar den kvinnliga programledaren som exempel på detta. Hon stiger enligt honom upp onödigt tidigt för att sminka sig medan de andra två i studion kliver

upp en kvart före avfärd till arbetet.

Varför föra in ett seriöst ämne om hjärtsjukdomar och ojämsställdhet på ett spår som handlar om smink? Varför balanserar de på den där hårfina linan som en dag tippar över till en ny ”kaktusgate”?

4. Den 1 april hade kanalens programledare bytt plats för en dag och tre andra personer sänder Succémorgon. När jag slår på radion pratar de om städning. En av programledarna frågar de andra hur de gör med städningen hemma och hur du kan få andra att städa hemma hos dig.

En av dem svarar att han själv föreslagit för sin sambo att han kan städa på måndagar när han börjar sent på jobbet. ”Du är lite under toffeln kanske”, kontrar den tredje programledaren – samma person som i vanliga fall drar programmet ”Sex & Sânt”.

Sedan berättar den första programledare att orsaken till att hon frågar om det här med städningen är att en kvinna från Filippinerna städar hos henne en gång i veckan. ”Hon städar allt! Så att jag slipper!” Nu ska städerska vara ledig två veckor och under den tiden vet programledaren inte hur hon ska göra med städningen.

Varför är det ingen som reagerar på slitna gubbskämt om att vara under toffeln? Varför är det ingen som frågar hur programledaren tänker om sin städning därhemma?

En förklaring som kom från Radio Extrem i och med kritikerstormen förra våren var att de har för lite tid att förbereda, att de är pressade i sitt arbete. Programledarnas arbetsituation är en viktig fråga men jag kan ändå inte köpa det som ursäkt för kränkande och platt humor och innehåll. Som lärare vet jag hur det är att arbeta under pressat tidschema och har otaliga gånger stått framför klasser med andan i halsen. Men inte kan jag komma undan med dålig undervisning och elak jargong för det.

*